

Tillæg til **Togfløjten** nr. 4 2018

Indhold:

- s. 1 Tale ved Leif Skov på Børkop Station
 - s. 2 Indvielsesdagen d. 3. oktober 1868 v/ Vigand Rasmussen
 - s. 5 Horsens Station v/ Vigand Rasmussen
-

Tale holdt af forhåndværende borgmester i Vejle Leif Skov den 6. oktober 2018 i anledningen af 150 året for den Østjyske Længdebanes åbning mellem Fredericia og Aarhus

DET ER EN STOR DAG FOR ALLE I GAUERSLUND KOMMUNE. DENNE LØRDAG DEN 3. OKTOBER 1868 ER VIRKELIG EN MINDEVÆRDIG DAG FOR OS ALLE I GAUERSLUND, FOR FRA I DAG ER VI KOBLET PÅ FREMTIDEN.

VI ER MED PÅ JERNBANEN, DER ER FREMTIDENS TRANSPORTMIDDEL. VI STÅR IKKE TILBAGE PÅ PERRONEN OG SER DE ANDRE KØRE AF STED. VI ER MED PÅ TOGET.

FRA I DAG KAN VI STÅ PÅ TOGET HER PÅ STATIONEN OG EFTER ET PAR SKIFT STÅ AF TOGET UDE MIDT PÅ DEN AMERIKANSKE PRÆRIE, MEN VI KAN OGSÅ NØJES MED AT TAGE TOGET TIL VEJLE ELLER FREDERICIA.

VORES LANDBRUG OG VORES ANDRE ERHVERV KAN NYDE GODT AF, AT MAN NU KAN FÅ VARER SENDT OG BRAGT MED TOGET UD I DET GANSKE LAND, JA, UD I HELE VERDEN SÅ AT SIGE.

NÅR VI MED TOGET BEVÆGER OS MED LANGT STØRRE FART END MED VORES GAMLE HESTEVOGN, KAN VI OGSÅ NÅ MERE. KLOGE HOVEDER SIGER, AT JERNBANENS FART FÅR BLODET TIL AT RULLE HURTIGERE I MENNESKET, OG DERVED KAN MAN OVERKOMME MERE.

VI ER FREDERICIA KOMMUNALBESTYRELSE STOR TAK SKYLDIG, FORDI MAN I SIN TID GJORDE OPMÆRKSOM PÅ, AT DER BURDE ANLÆGGES EN STATION HER HVOR VEJEN FRA GAUERSLUND TIL PJESTED KRYDSE BANEN.

OG VI TAKKER DE STATSIGE BANEMYNDIGHEDER FOR AT DE TOG POSITIVT IMOD FORSLAGET FRA FREDERICIA. DET SKYLDES NATURLIGVIS, AT BEGGE PARTER HAR KUNNET SE MULIGHEDERNE I VORES BLOMSTRENDE KOMMUNE, OG VI ER HELT SIKRE PÅ, AT DER SNART VIL VOKSE EN BY OP OMKRING STATIONEN TIL GAVN OG GLÆDE FOR OS ALLE I SOGNET.

FREMTIDEN ER KOMMET TIL GAUERSLUND, OG DET VIL VI VIDE AT BENYTTE OS AF.

SE DET VAR DEN TALE, SOM DEN NYVALGTE SOGNERÅDSFORMAND SØREN SØRENSEN FRA BRØNDSTED MØLLE KUNNE HAVE HOLDT DEN LØRDAG FOR 150 ÅR SIDEN. MEN DET GJORDE HAN IKKE, FORDI DE TO INDVIELSESTOG SUSEDE GENNEM BØRKOP UDEN AT STANDSE.

DERFOR VIL VI NU MED 150 ÅRS FORSINKELSE HYLDE DEN BANE OG DEN STATION, DER HAR VÆRET MED TIL AT SKABE BØRKOP BY, DER BLEV EN RIGTIG STATIONSBY MED MANGE FORRETNINGER, HÅNDVÆRKERE OG HANDLENDE.

I DAG ER VI OGSÅ GLADE FOR, AT DET GENNEM TIDEN ER LYKKEDES FOR OS AT BEVARE STATIONEN PÅ TRODS AF, AT DSB NOGLE GANGE VILLE HAVE NEDLAGT DEN.

DET ER I DAG ET PLUS FOR BØRKOP MED EN STATION, SÅ MAN HURTIGT OG NEMT KAN KOMME IND TIL VEJLE OG FREDERICIA, OG DET ER SÅ MEGET MERE VIGTIGT MED DEN VOLDSOMME BYUDVIKLING, VI SER HER I BØRKOP-OMRÅDET.

VI HÅBER, AT VI OGSÅ DE NÆSTE 150 ÅR MÅ VÆRE EN DEL AF DET DANSKE JERNBANENET MED STATIONER I BØRKOP OG BREJNING.

Foredrag af Vigand Rasmussen i forhallen på Horsend Banegård den 6. oktober 2018 i anledning af 150 året for den Østjyske Længdebanes åbning mellem Fredericia og Aarhus

HORSENS STATION

FOREDRAG OM INDVIELSESDAGEN LØRDAG DEN 3. OKTOBER 1868

LØRDAG DEN 3. OKTOBER 1868 VAR EN STOR DAG FOR BYERNE I ØSTJYLLAND.

EFTER RIGTIG MANGE ÅRS TOVTRÆKKERI OM, HVOR DEN ØSTJYSKE LÆNGDEBANE SKULLE GÅ, FIK MAN I 1861 LINJEFØRINGEN TRUKKET GENNEM DE ØSTJYSKE KØBSTÆDER FRA FREDERICIA TIL AARHUS.

BANEN BLEV ANLAGT AF DET ENGELSKE VERDENSFIRMA PETO, BRASSEY & BETTS, OG DE ENGELSKE INGENIØRER MØDTE MANGE UDFORDRINGER, DA DE SKULLE Udstikke og anlægge linjen.

ISÆR OMKRING VEJLE FJORD VAR DER PROBLEMER MED DE STEJLE SKRÅNINGER OG BAKKER SAMT EN MEGET LIVLIG UNDERGRUND, DER TILMED VAR NOGET VANDFYLDT.

OG MIDT I DET HELE BLEV ARBEJDET RAMT AF KRIGEN I 1864, HVOR FJENDENS TROPPER SATTE EN MIDLERTIDIG STOPPER FOR ARBEJDET.

SÅ SNART FJENDEN VAR VÆK, GIK MAN I GANG IGEN, LIGESOM LOKOMOTIVERNE BEGYNDTE AT ANKOMME FRA ENGLAND.

DA EFTERÅRET 1868 NÆRMEDE SIG, VAR BANEN KLAR TIL INDVIELSE, OG DEN FANDT STED LØRDAG DEN 3. OKTOBER, ALTSÅ FOR 150 ÅR OG 3 DAGE SIDEN.

KØBSTÆDERNE LANGS BANEN HAVDE KLÆDT SIG I FESTTØJ I DAGENS ANLEDNING.

OG DER AFGIK IKKE MINDRE END TO INDVIELSESTOG: ET FRA FREDERICIA OG ET FRA AARHUS.

TOGET FRA AARHUS BESTOD AF 12 VOGNE MED 200 INDBUDTE, OG FORAN KØRTE ET LOKOMOTIV PYNDET MED FLAG OG BLOMSTER.

NÆSTEN SAMTIDIG AFGIK ET TILSVARENDE TOG FRA FREDERICIA, OG DA BANEN DENGANG VAR ENKELTSPORET, SKULLE DE MØDES PÅ EN STATION, OG DET BLEV HORSENS, DER LÅ SÅDAN VA. MIDT PÅ STRÆKNINGEN.

TOGENE BLEV MODTAGET AF EN STOR MENNESKEMÆNGDE, SOM MODTOG TOGENE MED HURRARÅB.

I BYEN VAR DER VIRKELIG SAT ALLE FLAG. DEN LOKALE AVIS MINDEDES IKKE AT HAVE SET SÅ MANGE FLAG FØR I HORSENS. DET GJALT OGSÅ RUTEN FRA BANEGÅRDEN TIL RÅDHUSET, HVOR DE INDBUDTE SKULLE SPISE EN 13 RETTERS MENU OG 7 SLAGS VIN – IFØLGE HORSENS FOLKEBLAD.

FESTMÅLTIDET BESTOD AF

ØSTERS, KAVIAR, SARDINER, BOUILLON, PORCHEREDE ÆG, TARTELETTER MED CHAMPIGNONS, DÅDYRRYG, FORELLER, SAUCE HOLLANDAISE, KALKUNER Á LA CHEVALIERE, HUMMER I MAYONNAISE, AGERHØNS, KOMPOT, ÆRTER, ASPARGES, BUDDING, IS OG ANDRE DESSERTER.

DET VAR VIST MERE END 13, MEN NOGET ER NOK SPIST SOM ÉN RET.

DETTE FESTMÅLTID KOSTEDE 10 RIGSDALER – ELLER TO UGERS LØN FOR EN ARBEJDER, MEN MAN FIK DA NOGET FOR PENGENE.

DER VAR I ØVRIGT IKKE PLADS NOK PÅ RÅDHUSET, SÅ 40 AF DE INDBUDTE GÆSTER MÅTTE SPISE PÅ JØRGENSENS HOTEL.

MED BUGEN GODT SPÆNDT UD MÅ DE INDBUDTE NÆRMEST HAVE VAKLET TILBAGE TIL TOGENE, DER AFGIK VED 16.30-TIDEN.

FRA TOGENE FORSØGTE MAN SIG MED ENDNU ET HURRARÅB, MEN DET MISLYKKEDES. SOM HORSENS FOLKEBLAD SKREV:

'FOLKET SÅ DENNEGANG TIL MED ROLIG TAVSHED.'

OM AFTENEN FESTEDES HORSENS VIDERE I HÅNDVÆRKERFORENINGEN, I KLUBBEN OG I ET PRIVAT GÆSTGIVERI – OG DET VAR TIL MERE RIMELIGE PRISER END PÅ RÅDHUSET.

SELV OM VENSTREAVISEN VAR NOGET SKEPTISK OVER DE DYRE FESTLIGHEDER, SÅ ØNSKEDE MAN DOG JERNBANEN AL HELD OG LYKKE.

HVIS JEG KENDER VEJLE RET, SÅ VAR BYEN NOK NOGET SKUFFET OVER, AT DET IKKE VAR HER, DEN STORE SPISNING SKULLE VÆRE FOREGÅET, MEN SÅ KUNNE MAN SELV.

BYENS ØVERSTE LEDELSE VAR MED I HORSENS, MEN I VEJLE KUNNE MAN TILMELDE SIG TIL EN SPISNING PÅ RÅDHUSET, OG DEN KOSTEDE KUN 4 RIGSDALER. MEN SÅ HAVDE MAN NÆSTEN OGSÅ GARANTI FRA BANEN OM AT MÅTTE KOMME MED INDVIELSESTOGET TIL FREDERICIA. NOK DERFOR HAVDE TOGET FÅET FLERE VOGNE PÅ I HORSENS.

VEJLE BY VAR LIGESOM HORSENS FLAGSMYKKET, OG DEN NYE BANEGÅRD, DER TIL VEJLENSERNES STORE IRRITATION IKKE VAR SÅ FLOT ET BYGNINGSVÆRK SOM DEN I HORSENS, VAR NÆRMEST HELT SVØBT IND I GUIRLANDER, KRANSE OG FLAG.

TIL GENGÆLD VAR VEJLES STATION HELT KLAR OG FÆRDIG TIL INDVIELSEN. DET VAR IKKE TILFÆLDET ANDRE STEDER LANGS BANEN.

EFTER AT HAVE FESTET GRUNDIGT PÅ RÅDHUSET AFGIK DELTAGERNE MED KURS MOD BANEGÅRDEN MED MUSIK I SPIDSEN.

HER ANKOM TOGET FRA AARHUS KL. 17.25 – DET TOG ALTSÅ EN TIME AT KØRE FRA HORSENS TIL VEJLE, HVILKET DOG VAR NOGET HURTIGERE END DAGVOGNET, SOM BRUGTE 2½ TIME PÅ SAMME TUR – I DAG KØRER DEN DIREKTE BUS MELLEM AARHUS OG VEJLE TUREN PÅ 1 TIME –

SÅ VAR DER ET OPHOLD PÅ ET KVARTER, HVOR MAN FIK FORFRISKNINGER (KAFFE, SODAVAND OG CHAMPAGNE) I VENTESALENE, OG DEREFTER KØRTE DET HELT FYLDTE TOG TIL FREDERICIA, HVOR ENDNU EN STOR MIDDAG VENTEDE. DEN FOREGIK PÅ HOTEL KRONPRINS FREDERIK, HVORTIL MAN ANKOM TIL FODS OG ANFØRT AF ET MILITÆRORKESTER.

SÅ FULGTE EN MIDDAG MED MASSER AF TALER OG SANGE, OG DEREFTER GIK DET IGEN NORDPÅ.

DELTAGERNE FRA AARHUS VAR HJEMME VED MIDNATSTID, SÅ DET HAVDE VÆRET EN LANG OG HÅRD DAG AT KOMME IGENNEM.

MEN MAN FIK INDVIET BANEN MED MANER, DOG VAR DER ET STORT SKÅR I GLÆDEN. KONGEN OG DRONNINGEN HAVDE IKKE VÆRET TIL STEDE. DE KOM FØRST ÅRET EFTER, DA DE ALLIGEVEL VAR I JYLLAND FOR AT INDVIE BANEN MELLEM RANDERS OG AALBORG.

DEN 4. OKTOBER BEGYNDTE BANENS ORDINÆRE DRIFT MED AT MORGENTOGET FRA AARHUS BRØD NED. DEN ENE CYLINDER VAR BLEVET UTÆT. TOGET BLEV SLÆBT IND TIL HORSENS, OG SÅ GIK DER 2½ TIME INDEN DER KOM EN RESERVEMASKINE FRA FREDERICIA OG FØRTE TOGET VIDERE MOD SYD, MEN DA VAR SKADEN SKET, OG DEN VIDERE FORBINDELSE MOD KØBENHAVN GLIPPEDE VED STOREBÆLT, HVOR POSTSKIBET AFGIK TIL TIDEN LIGE FOR

NÆSEN AF DET FORSINKEDE TOG. DET MEDFØRTE, AT PASSAGERERNE -INKL. FLERE RIGSDAGSMEDLEMMER – MÅTTE OVERNATTE I NYBORG.

DET VAR JO IKKE DEN BEDSTE START PÅ EN NY BANE, MEN DEREFTER GIK DET BEDRE, OG STRÆKNINGEN STÅR NU FORAN AT SKULLE HAVE KØRELEDNINGER SAT OP, SÅ VI KAN FÅ MILJØVENLIGE ELTOG PÅ DNE 150 ÅR GAMLE BANE.

AT DSB SÅ IKKE ORKEDE AT MARKERE BANENS 150 ÅRS JUBILÆUM ER LIDT PINLIGT. IKKE ENGANG FLAGNING PÅ STATIONERNE MAGTEDE MAN.

MEN SÅ MÅTTE HISTORISK SAMFUND FOR SYDØSTJYLLAND TRÆDE TIL MED VORES DAMPTOG, OG VEJLEMUSEERNE I SPINDERIHALLERNE I VEJLE SÆTTER OGSÅ FULD DAMP PÅ JUBILÆET I EFTERÅRSFERIEN MED DAMPTOG TIL JELLING OG MANGE AKTIVITETER PÅ MUSEET. BL.A. KAN MAN SE EN MODEL AF VEJLE STATION ANNO 1868 I STØRRELSE 1:87 UDFØRT AF VEJLE OG OMEGNS MODELJERNBANEKLUB.

- OG LIDT OM DEN BYGNING VI STÅR I.

HVIS VI SÅ LIGE TIL SIDST VENDER OS MOD DEN BYGNING, SOM VI STÅR I, SÅ ER DEN IKKE FRA 1868.

I TIDENS LØB BLEV HORSENS GAMLE STATION FOR LILLE, BL.A. FORDI DER BLEV ANLAGT EN DEL PRIVATBANER UD FRA HORSENS. DET VAR BANER TIL JUELSMINDE, TØRRING, EJSTRUPHOLM/THYREGOD SAMT TIL BRYRUP/SILKEBORG OG TIL ODDER.

DA TRAFIKKEN PÅ STATSBANEN OGSÅ VOKSEDE, BESLUTTEDE MAN AT FLYTTE HELE STATIONEN NOGLE HUNDREDE METER MOD VEST OG ANLÆGGE EN HELT NY STATION. DET HAVDE DEN FORDEL, AT SÅ KUNNE TRAFIKKEN AFVIKLES PÅ DEN GAMLE BANEGÅRD LIGE INDTIL DEN NYE VAR KLAR TIL AT TAGE OVER, OG DET VAR DEN I APRIL 1929, HVOR DEN FREMSTOD SOM DANMARKS MEST MODERNE BANEGÅRD MED MODERNE LYSSIGNALER, DER STYRES OPPE FRA KOMMANDOPOSTEN ØVERST OPPE I BYGNINGEN.

I DAGENS ANLEDNING ER KOMMANDOPOSTEN BEMANDET AF HENSYN TIL VORES TOGS RANGERING. TIL DAGLIG KØRER TOGENE BANE IGENNE, OG STYRES FRA FREDERICIA.

DET IMPONERENDE OG MÅSKE LIDT TANKEVÆKKENDE ER, AT DET ER SYSTEMET FRA 1929, DER STADIG ER I FUNKTION I HORSENS, NÅR DER ER BEHOV FOR DET – SOM I DAG.

OG SÅ VIL JEG ØNSKE JER EN GOD TUR HJEM MED ET RIGTIGT DAMPTOG.